МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Факультет культурології та соціальних комунікацій
Кафедра цифрових комунікацій та інформаційних технологій

Силабус
навчальної дисципліни

«МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ СПЕЦДИСЦИПЛІН»

Галузь знань – В Культура, мистецтво та гуманітарні науки

Спеціальність – В13 Бібліотечна, інформаційна та архівна справа

Освітньо-професійна програма – Інформаційно-аналітична діяльність

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Харків, 2025

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО КУРС

Інформація про викладача	**ПІБ**	Соляник Алла Анатоліївна доктор пед. наук, професор, професор кафедри ЦКІТ
	Контактний телефон та e-mail викладача	066-933-03-37 allasolyanik164@gmail.com
	Профіль викладача	https://ic.ac.kharkov.ua/nauk_rob/naukometr/profile/s/solianyk11.pdf
	Інформація про консультації	На вибір здобувачів вищої освіти: очні консультації середа – 12:00-14:00 або онлайн-консультації – *час за узгодженням здобувача вищої освіти та викладача*
Статус дисципліни		Обов'язкова
Формат курсу		Денна форма навчання, 1 курс, 1-й семестр
Логіка вивчення курсу		**Пререквізити:** базові знання з дисциплін «Методологія наукових досліджень та академічна доброчесність». **Постреквізити:** освітні компоненти, які будуть використовувати результати навчання даного курсу: «Педагогічна практика», «Інформаційний менеджмент»
Мова навчання		Українська

АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

Освітня компонента «Методика викладання спецдисциплін» є обов'язковою для підготовки фахівців за другим (магістерським) рівнем вищої освіти, вона формує комплекс загальних та спеціальних компетентностей, необхідних для здобуття предметних результатів навчання, передбачених стандартом вищої освіти ступеня «магістр» з бібліотечної, інформаційної та архівної справи. Курс допоможе здобувачам у засвоєнні знань та набутті навичок реалізації ефективної викладацької діяльності, сприятиме підвищенню продуктивності науково-методичної роботи, дозволить їм повною мірою реалізувати свої творчі здібності.

МЕТА КУРСУ

Розкрити теоретичні та організаційно-методичні засади викладацької майстерності, сформувати систему загальних та фахових компетентностей щодо методики викладання фахових дисциплін зі спеціальності В13 «Бібліотечна, інформаційна та архівна справа».

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Обсяг дисципліни в кредитах ECTS	120 год.
	кількість кредитів: 4 ECTS
	загальна кількість годин: 120 год.
	аудиторних: 40 год.
	самостійної робот: 80 год.
Технічне і програмне забезпечення / обладнання	Персональний комп'ютер, ноутбук, планшет, смартфон. Classroom, Meet у корпоративному освітньому сервісі Google Workspace for Education у разі навчального процесу онлайн, Moodle.
Форми, види навчальних занять та методи навчання (відповідно до навчального плану)	**Форми:** навчальні заняття, самостійна робота, контрольні заходи **Види:** лекції / семінарські заняття **Методи:** проблемний виклад, пояснювально-ілюстративний (візуальний супровід – демонстрація ілюстрацій, відео та аудіо фрагментів), репродуктивний; проєктно-орієнтований – підготовка повідомлення / доповіді (презентації).

	Для самостійної роботи використовується також дослідницький метод: підготовка доповіді з презентацією; створення мультимедійних продуктів, та ін. до відповідних тем.
Поточний контроль	Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять, вони мають на меті перевірку рівня підготовки здобувача до застосування методик викладання різних видів аудиторних занять. Оцінювання самостійної роботи й активності здобувача здійснюється за такими критеріями: 1) розуміння, ступінь засвоєння теорії та методики проблем, що розглядаються; 2) ступінь засвоєння фактичного матеріалу, який вивчається; 3) ознайомлення з базовою та додатковою рекомендованою літературою; 4) уміння поєднати теорію з практикою при розгляді конкретних ситуацій, розв'язування завдань, винесених для самостійного опрацювання, і завдань, винесених на розгляд в аудиторії; 5) логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і під час виступів в аудиторії, вміння обґрунтувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.
Підсумковий контроль	**Залік.** Підсумковий контроль знань передбачений у формі залікового тестування за теоретичною складовою, проводиться з метою оцінювання результатів навчання після закінчення вивчення дисципліни.
Політика курсу*	Умовами опанування ОК «Методика викладання спецдисциплін» є: ▪ систематичне виконання усіх поставлених завдань; ▪ дотримання «Правил внутрішнього розпорядку для осіб, які здобувають вищу освіту в Харківській державній академії культури» (https://ic.ac.kharkov.ua/norm_base/pvr/pravila_s_20.pdf); ▪ дотримання академічної доброчесності (інформація щодо академічної доброчесності – сайт ХДАК – https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/acad_dobr/acad_dobr.html; ▪ «Кодекс академічної доброчесності Харківської державної академії культури» (https://ic.ac.kharkov.ua/norm_base/kodeks_ad/kodeks_ad.html; ▪ запобігання / протидія булінгу (цькуванню) – «Положення про політику запобігання і протидії булінгу (цькуванню) у ХДАК» https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/pologen/pologen/pologen_pzpb22.pdf ▪ невідкладне вирішення конфліктних ситуацій здійснюється відповідно до «Положення про політику і процедури вирішення конфліктних ситуацій в освітньому процесі в ХДАК» https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/pologen/pologen/pologen_ppvks2.pdf ▪ визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти здійснюється відповідно до «Положення про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти у ХДАК»* https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/pologen/pologen/pologen_pvrn_23.pdf
Програмні результати навчання	ПРН17 https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/op/op.html

Загальні компетентності (ЗК)	ЗК1, ЗК2, ЗК3 https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/op/op.html
Фахові (спеціальні) компетентності (СК)	СК8 https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/op/op.html

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Розділ 1. Загальна методика викладання
Тема 1. Вища бібліотечно-інформаційна освіта в Україні та за кордоном
Тема 2. Система передвищої та початкової фахової освіти Україні
Тема 3. Науково-методичне забезпечення освітнього процесу
Тема 4. Основні методи й форми викладання навчального матеріалу
Розділ 2. Методика проведення занять різних видів
Тема 5. Теоретико-методичні засади проведення аудиторних занять
Тема 6. Академічна лекція в системі підготовки інформаційних фахівців
Тема 7. Теоретико-методичні засади організації самостійної роботи студентів
Тема 8. Педагогічні засади та методика організації навчальної і виробничої практик
Тема 9. Форми контролю та оцінювання навчальних досягнень студентів

СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ

	Теми	Кількість годин	Кількість балів
1.	Основні етапи розвитку вищої бібліотечно-інформаційної освіти в Україні	2	5
2.	Особливості розвитку бібліотечно-інформаційної освіти за кордоном	2	5
3.	Особливості організації ступеневої бібліотечно-інформаційної освіти в Україні	2	5
4.	Система науково-методичного забезпечення викладання фахових дисциплін	2	5
5.	Класифікація методів і форм навчання	2	5
6.	Інноваційні методи викладання фахових дисциплін	2	5
7.	Засоби підвищення ефективності аудиторних занять	2	5
8.	Особливості академічної лекції як форми викладання спецдисциплін	2	5
9.	Особливості організації самостійної роботи здобувачів фахової освіти	2	5
10.	Методика організації практичної підготовки здобувачів освіти	2	5
11.	Система оцінювання та контролю навчальних досягнень здобувачів освіти	2	5
	Разом	22	55

САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Теми	Кількість годин	Кількість балів
1.	Харківська бібліотечна освітньо-наукова школа - фундатор вищої бібліотечної освіти в Україні	8	2,5
2.	Основні етапи розвитку вищої бібліотечно-інформаційної освіти в Україні	8	2,5
3.	Сучасна система ступеневої бібліотечно-інформаційної освіти в Україні та за кордоном	8	2,5
4.	Нормативна база формування системи науково-методичне забезпечення освітнього процесу	8	2,5

5.	Особливості планування, організації та викладання спецдисциплін	8	2,5
6.	Методика проведення аудиторних занять в системі фахових дисциплін	8	2,5
7.	Академічна лекція в системі підготовки інформаційних фахівців	8	2,5
8.	Особливості організації самостійної роботи здобувачів освіти	8	2,5
9.	Система науково-методичного забезпечення практичної підготовки здобувачів бібліотечно-інформаційної освіти	8	2,5
10.	Зміст та діагностика результатів навчання	8	2,5
	Разом	80	20

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ	***Види робіт***	***Кількість видів робіт***	***Max балів за 1 вид роботи***	***Максимальна кількість балів***
	Робота на семінарських заняттях	11	5	55
	Самостійна робота	10	2,5	25
	Підсумковий контроль (залік) тестування	1	20	20

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Види робіт	***Критерії оцінювання***	***Бали***
Практичне / семінарське завдання	Чітко визначені тема, мета, логічна структура; актуальність, повнота представлених матеріалів, висока культура їх письмового оформлення та методичного обґрунтування.	5
	Формальний характер представлених матеріалів, які відображають несформованість вміння методичного обґрунтування відповідних елементів бази знань, недбале ставлення до оформлення складових звіту, низький рівень володіння методичними знаннями та уміннями.	4
Самостійна робота	Завдання виконано повністю, відповідає темі, має логічну структуру, методично коректне, оформлено охайно	2,5
	Завдання частково виконане або має методичні/структурні недоліки, не всі вимоги дотримано	0,5
	Завдання не виконано або не відповідає темі й вимогам	0
Неформальна освіта*	Участь у фаховому тренінгу / майстер-класі / конференції / воркшопі (з тематики курсу)	до 3
	Сертифікат про проходження онлайн-курсу (не менше 3 год.) зі змістом, дотичним до курсу	до 4
	Конференція / круглий стіл (участь у події в якості слухача)	до 2
	Публікація тез / статей у фаховому середовищі (підготовка доповіді)	до 5

**У межах дисципліни передбачається можливість нарахування додаткових балів за освітню активність здобувача у сфері неформальної освіти, пов'язану з темою курсу. Максимальна кількість балів — 10. Здобувач має надати документальні підтвердження участі (сертифікати, листи участі, фото-, відеофіксацію, звіт, письмовий звіт-рефлексія тощо).*

***Рішення про нарахування балів ухвалює викладач дисципліни з урахуванням достовірності поданих матеріалів та релевантності діяльності до цілей курсу.*

СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Розділ 1				**Розділ 2**					**Залік**	**Сума**
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7	Т9	Т9		
12,5	12,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	10	20	100

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
			для заліку
90 – 100	A		зараховано
82-89	B		

74-81	C		
64-73	D		
60-63	E		
35-59	FX		не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F		не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДО КУРСУ

1. Про вищу освіту : Закон України від 1 лип. 2014 р. № 1556 // Відом. Верховної Ради України. – 2014. №37/38. Ст. 2004.
2. Про наукову і науково-технічну діяльність : закон України від 26 листоп. 2015 р. № 848 // Відом. Верховної Ради України. 2016. №3. Ст. 25.
3. Про фахову передвищу освіту : закон України від 6 червня 2019 року № 2745-VIII // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2019, № 30, ст.119.
4. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія : підручник. Київ : Либідь, 1998. 560 с.
5. Кузьминський А.І. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. Київ : Знання, 2005. 486 с.
6. Ортинський В. Педагогіка вищої школи : підручник. Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2017. 500 с.
7. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / за ред. Курлянд З. Н. 3-е вид, перероб. і доп. Київ : Знання, 2007. 495 с.
8. Туркот Т.І., Коновал О.А. Педагогіка та психологія вищої школи : навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. Херсон : Олді-плюс, 2013. 466 с.
9. Фундатори Харківської бібліотечної науково-освітньої школи : (до 90-річчя ХДАК) : кол. монографія / [авт. кол.: А. А. Соляник, В. М. Шейко, Н. М. Кушнаренко, Ю. М. Столяров, І. О. Давидова, І. В. Зборовець, В. В. Сєдих, Є. М. Тодорова, Є. А. Медведєва, Н. М. Березюк, О. П. Щербініна та ін.] ; Харків. держ. акад. культури. Харків : ХДАК, 2019. 75 с.
10. Харківська державна академія культури: до 95-річчя з дня заснування : монографія. Харків : ХДАК, 2024. 280 с.

Додаткові джерела

11. Бутенко Н.Ю. Комунікативна майстерність викладача : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2005. 336
12. Журавська Л. Концептуальні умови управління самостійною роботою студентів у вищих навчальних закладах освіти // Освіта і управління. 1999. №2. С. 105-115.
13. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід : метод. посіб. / уклад. О. Пометун, Л. Пироженко. Київ : А.П.Н., 2002. 136 с.
14. Нові технології навчання : наук.-метод. зб. Київ, 2001. Вип. 30. 254 с.
15. Психолого-педагогічні аспекти реалізації сучасних методів навчання у вищій школі : навч. посіб. / за ред. М.В. Артюшиної, О.М. Котикової, Г.М. Романової. Київ : КНЕУ, 2007. 528 с.

Силабус розроблено відповідно до робочої програми навчальної дисципліни «Методика викладання спецдисциплін».

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Силабус затверджено на засіданні кафедри цифрових комунікацій та інформаційних технологій
Протокол № 1 від «25» серпня 2025 р.

Силабус затверджено на засіданні ради факультету культурології та соціальних комунікацій
Протокол № 1 від «27» серпня 2025 р.